

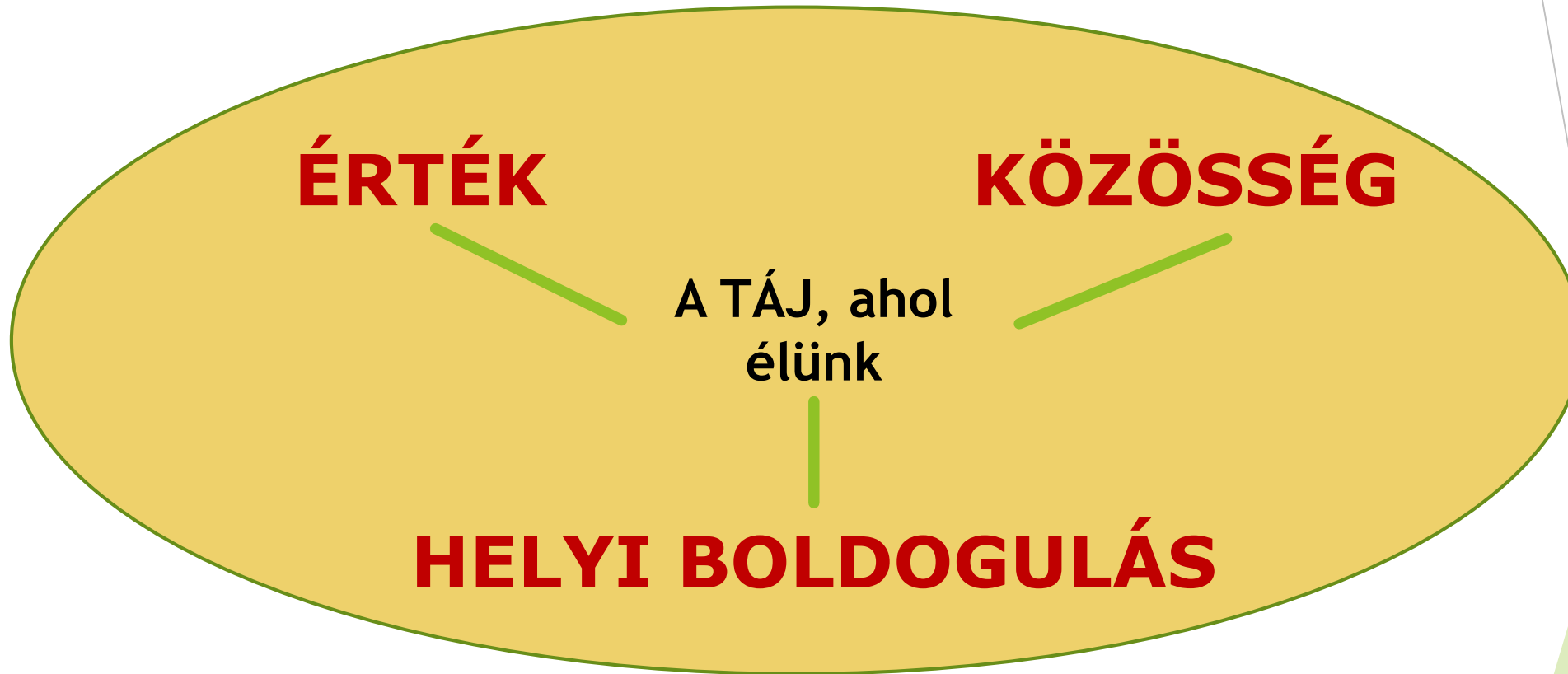
„Szőlőhegyek gazdagsága” - Unokáink is látni fogják?

A Hegypásztör kör szőlőhegyi fejlesztéseiben rejlő natúrparki lehetőségek

Együtt a fiatalokért! szakmai műhely

Oszkó, 2018. július 12.

Érték alapú közösségi kezdeményezések

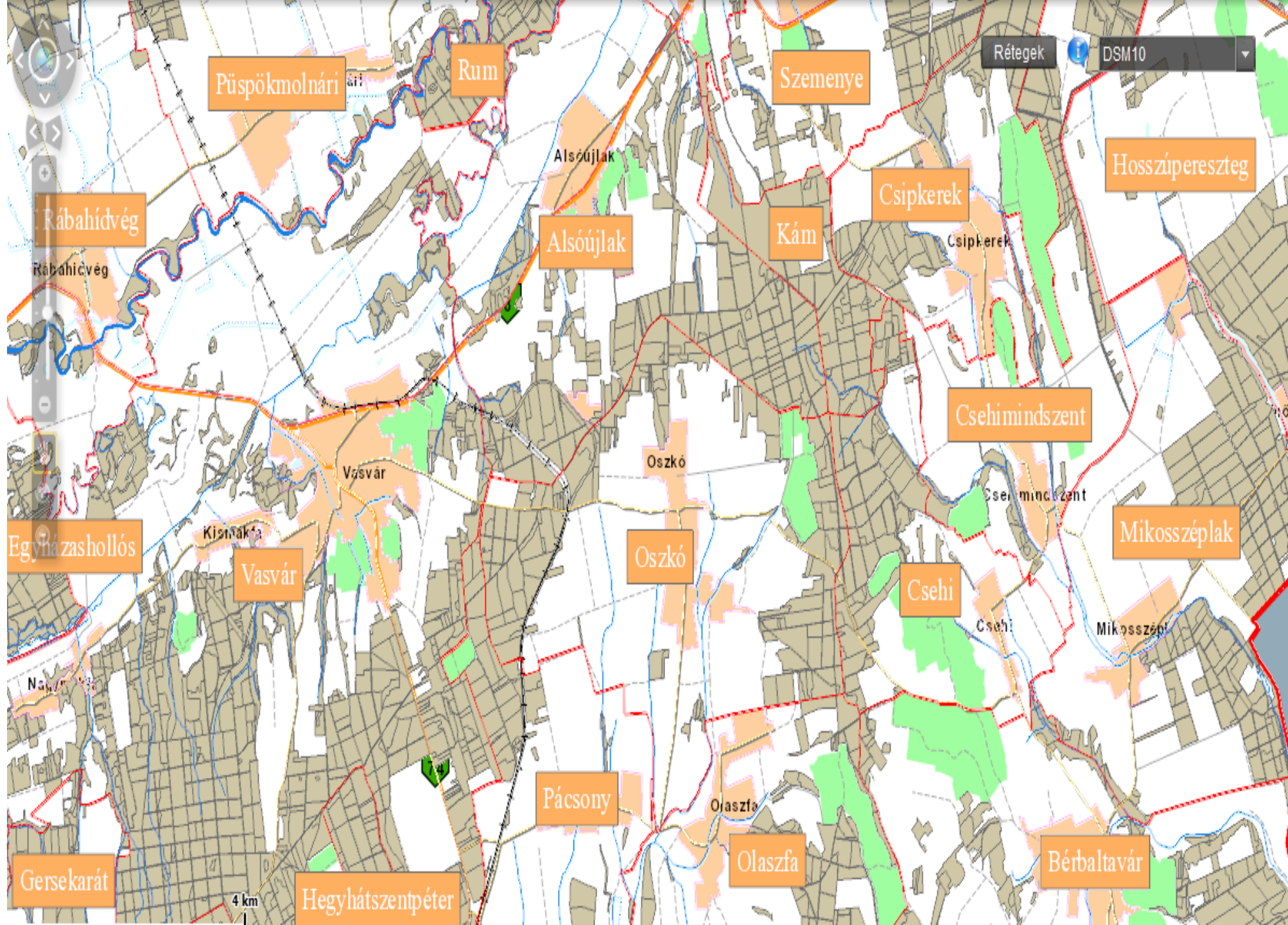

egységére építve

Előzmény: „Szőlőhegyek gazdagsága” program 2013-14

19 szőlőhegy,
500-700 ha
gondozatlan
terület,
komplex
közösségi
hasznosítás
lehetősége

Forrás: www.vasteir.hu

A szőlőhegyek helyzete - 2014

- elhanyagolt területek és gondozott birtokok váltják egymást
- a szőlő és a gyümölcsös területek jelentős részén hiányzik az aktív gazdálkodás
- az elhanyagolt területeken számos inváziós növényfaj szaporodott el (fehér akác, szíriai selyemkóró, kanadai aranyvessző, bálványfa...)
- a mezőgazdasági termelésben kevés szerepe van, nem versenyezhet a modern mezőgazdasági technológiákkal és méretekkel
- tulajdonosi kör nehezen beazonosítható, sok tulajdonos, gyakran távoli lakóhellyel
- a népi építészet emlékei még fellelhetők: pl. zsúpfedeles présházak, tömésfalú épületek!
- hagyományos tájfajta jelenléte jellemző még az elhanyagolt területeken is, génbank!
- a kikapcsolódás élményét nyújtják még ma is!
- alternatív turisztikai lehetőség: a hagyományokra építő természet-közelit turizmus
- apróparcellás birtokszerkezet hazai maradványai

A szőlőhegyek jövője

Szőlőbirtokok aktív gondozása

- ▶ Jelenleg gazdálkodók tovább folytassák tevékenységüket, esetleg bővítsék szőlős területeiket új ültetvényekkel vagy szomszédos területek vásárlásával
- ▶ Minél több helyi vagy környékbeli ösztönzése egy-egy birtok megművelésére, segítség az ingatlanszerzésben
- ▶ Tájfajták megőrzése
- ▶ Tartósan elhanyagolt területek közösségi használatba vonása
- ▶ Szőlőtelepítés ösztönzése- borvidéki területeken ehhez támogatás jár

A szőlőhegyek jövője

Gyümölcsösök újra hasznosítása, bővítése

- ▶ Tájfajták, őshonos gyümölcsfák megőrzése, újratelepítése
- ▶ Aki már szőlővel nem szeretne foglalkozni, de kötődik a szőlőhegyhez, gondozza a meglévő gyümölcsfáit, és új, honos fákat telepítsen
- ▶ Oltványok előállítása, értékesítése

A szőlőhegyek jövője

A szőlő és gyümölcs feldolgozása, értékesítése

- ▶ Bor, és pálinka előállítása
- ▶ Gyümölcslevek, szörpök készítése
- ▶ Ecetek
- ▶ Olajok
- ▶ Lekvárok
- ▶ Aszalványok

Értékesítési csatornák bővítése (Termelői piacok fejlesztése Oszkó, Vasvár)

A szőlőhegyek jövője

Aktív közösségi helyszín a faluban élők számára

- ▶ Kulturális, hagyományőrző programok: szüreti felvonulás, szüreti és Orbán-napi programok
- ▶ Községi munkák: közös utak, kutak, gyepű rendben tartása
- ▶ Családi, baráti közös munkavégzések: metszés, szüret, stb.
- ▶ Gyümölcsök leszedése, közös feldolgozása

A szőlőhegyek jövője

Népi építészet megőrzése

- ▶ A még megtalálható hagyományos présházak megmentése, védelme
- ▶ Tájba nem illő épületek építésének szabályozása
- ▶ Ösztönzés tájba illő, hagyományos alapanyagokat felhasználó épületek kialakítására
- ▶ Helyi értékek feltérképezése, megőrzése, pl. gazdálkodáshoz kapcsolódó régi eszközök, berendezések
- ▶ Népi építészet iránt érdeklődő fiatalok megszólítása a térségből és az egész ország területéről

A szőlőhegyek jövője

Megfelelő infrastruktúra kialakítása

- ▶ Önkormányzatok és a tulajdonosok összefogásával, a helyi adottságoknak megfelelően energia- és ivóvízellátás, akár megújuló energiaforrások felhasználásával is
- ▶ Utak kiépítése, hogy a szőlőhegyi területek megközelítése minél könnyebben, akadály-mentesebben történhessen
- ▶ Közösségi színterek kialakítása mely alkalmas csoportok fogadására is
- ▶ Helyi értékek feltérképezése, bemutatása akár táblák, akár nyitott pincékben való elhelyezésével

Térségi kezdeményezések: Zártkerti mintaprogram keretében megvalósított fejlesztések (folytatás)

A szőlőhegyek jövője

Turizmusban való bekapcsolásuk

- ▶ A rendezett, aktív közösségi élettel bíró területek nagy vonzerőt jelentenek a turisták számára is
- ▶ Kikapcsolódást jelent a rendezett természeti környezetben való nyugodt séta, vagy kisebb programokon való részvétel
- ▶ Vonzerő lehet a szőlő vagy gyümölcs feldolgozása „nyílt napok” keretében
- ▶ Fontos az egyes településeken található látnivalók szerves összekapcsolása, egymásra építése (pl. szőlőhegyek+ kneipp út+térségi szállásadók, vendéglátók+térségi helyi termelők)
- ▶ Aktív részvétel, bekapcsolódás a környezeti nevelés és ökoturizmus adta programokba
- ▶ Szőlőhegyek bekapcsolása a kerékpáros turizmusba, szőlőhegyek összekötése kerékpározható, kitáblázott utakkal

A szőlőhegyek jövője

Közösségi gazdálkodás-feldolgozás

- ▶ Az összefogás révén nagyobb mennyiségű és jobb minőségű termékek állíthatók elő, pl.: közös bor
- ▶ A nagyobb mennyiségnek köszönhetően rentábilisabb az előállítás
- ▶ Munkahelyet teremthet
- ▶ Önkormányzatok is bekapcsolódhatnak a rendszerbe
- ▶ Gondozatlan szőlőhegyi területek rendbetétele és hasznosítása a települési önkormányzatok közmunka programja révén
- ▶ Szociális gazdaságban rejlő lehetőségek
- ▶ Fiatalok bevonása a gazdálkodásba

Megvalósult 2014-óta térségi szinten

Önkormányzati
zártkerti minta-
projektek

borvidéki csatlakozás
kapujába értünk több
településnél

Szőlőhegyek
összekapcsolása a
turisztikai
kezdeményezésekbe
Weinidylle,

A Szőlőhegyi értékek megőrzésére és hasznosítására irányuló kezdeményezések a Hegypásztor Kör életében 1985-2018

1985-ben Megalakul a Hegypásztor Kör - érték és közösség egymásra talál

I. Természeti- és „természetes” értékeink védelme, közösségi tudás-átadás

Hagyomány- őrzés, tudás átadása

Első aratás - 1986-
ban, Helyi fiatalok
bevonása, prэшázak
felmérése, helyi
érték-gyűjtés,
szőlőhegyi ünnepek,
2016-17: Közös
Aratónapok
Olaszfával

Néprajzi táborok

1988-1992: Varjúvár táborok
2013- Nagypám Háza program eseményei,
táborai
2017: Zsúpkészítő tábor, Vályogfesztivál,
Partnerség a Sárkollektívával

Helyi közösség építés - „közösség, mint érték”

1992-2008:

*ifjúságsegítés,
színhátszás, néptánc,
daloskör, helyi újság,
kulturális programok,
Teleház működtetése*

2004- Községi Ház-
Határmenti Vinotéka,
Borbarát kör,
közösségi programok,
Márton Nap, Orbán
Nap, Betlehem
állítás, fánksütés

2017: Új közösségi kezdeményezések

Gazdakör
Vasi Hegyháton újrakezdők
csoportja

Erdei iskola - Környezeti nevelés

4-500 gyermek
részvétele évente a
programokban,
Fogadó bázis
fejlesztése, tanösvé-
ny kijelölése, túrák
szervezése

2016-18 között a
térsgai iskolákkal
értékgyűjtő
program,
gyümölcsész órák,
környezettudatos
délutánok

„Tündérkertünk Vas megye”- Gyümölcsfáink védelmében

2010-től kb. 150 fa
elültetése,
Gyümölcsoltó
napok, oltóvessző
szedés

Kárpát-medencei
találkozó 2014
Gyümölcsész
képzés, gyümölcsész
napok, fagondnok
találkozók

II. Érték- és Közösség vezérelt Helyi gazdaságfejlesztés, a helyi termék előállításától a turizmusig

„A Zsúp a Hegyhát aranya” - érték alapú helyi gazdaságfejlesztés

2002-
Zsúpkészítő műhely,
helyi foglalkoztatási
program,
Népi építészeti
kivitelezés,

A térségben előállított
zsúp „országos hírű
termékké” vált, több
vállalkozás munkája
nyomán

Szőlészeti- borászat fejlesztése, Aktív szőlősgazdák összefogása:

Hegyháti Borbarát Kör
megalakítása 2004-
ben, folyamatos
működés, borok
minőségének javulása,
új telepítések,
borversenyek,
borlovagrendi
kapcsolat,
2018-tól bor előállító
üzem

Érték-alapú Turizmusfejlesz- ztés

„Hegypásztor Erdei
Iskola és
turistaszállás

Szőlőhegyi
nagyrendezvények
(Orbán nap)

Borkóstolók,
csoportok fogadása,

Csapatépítő
tréningek,

Gyüttment fesztivál
2017

Aktuális kérdés:

Van-e jövője a szőlőhegyekre és a kapcsolódó táji értékekre alapozott együttműködésnek...?

Ha igen,

Mennyire segítheti elő a „vágyott” jövőkép megvalósulását egy Natúrpark megalakítása, ha segíti

Amennyiben segíti és akarjuk,

Milyen lépéseket tegyünk együtt a továbbiakban ennek érdekében

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Kovács István

Hegypásztor Kör

E-mail: hegypasztor@oszko.hu